

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team:

Onderwerp:

Warm op De Worp. Wijkuitvoeringsplan De Hoven. WUP De Worp.

Notagegevens

Bestuursorgaan : B-en-W 2-04-2024

Notanummer : 2024-121

Datum : 2-04-2024

Programma : 04b - Energietransitie

Portefeuillehouder : Wethouder Van Essen,

Bijlage(n) : Persbericht Warm op De Worp.docx,WUP Warm op de Worp definitief.pdf

Parafering

27-03-2024: Programmamanager energietransitie27-03-2024: Wethouder

Agendering

* 28-03-2024: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

Definitieve akkoord

2-04-2024

B & W d.d.: 2-04-2024

Besluit

1. In te stemmen met het Wijk Uitvoeringsplan De Worp ' Warm op De Worp' en daarmee te starten met de uitvoering voor de komende vijf jaar

2. De raadsmededeling vast te stellen en aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

In 2023 is er een verkenning gedaan naar warmteoplossingen voor de wijk De Worp. Hieruit is gebleken dat een warmtenet op IJsselwater niet haalbaar is voor deze wijk, voornamelijk door de hogere kosten dan bij individuele oplossingen (dat wil zeggen warmtepompen) en het zogenaamde volloopriscico, grotendeels beïnvloed door de afgebakende ligging van de wijk.

De Worp zal dus een all-electric wijk worden, dat wil zeggen woningen worden verwarmd door middel van individuele warmtepompen. In september 2023 heeft het college besloten dat er gestart mag worden met het opstellen van een wijkuitvoeringsplan (WUP) voor de wijk De Hoven (hierna: De Worp). Dit WUP is genaamd 'Warm op De Worp'. Voor het Wijkuitvoeringsplan werken wij nauw samen met de werkgroep Worp Duurzaam Doen: een zeer actieve bewonersgroep die de wijk wil verduurzamen.

Het WUP volgt uit de Transitievisie Warmte (TVW) en de Energievisie. In het WUP wordt beschreven hoe wij de komende vijf jaar de woningen op de Worp aardgasvrij-ready gaan maken. Omdat ontwikkelingen in de warmtetransitie snel gaan, is onze aanpak dynamisch, waardoor we tijdig kunnen schakelen en op de ontwikkelingen in kunnen spelen.

Beoogd maatschappelijk resultaat

- * Bijdrage aan het doel uit de Deventer Energievisie van 10.000 WEQ (woningequivalenten) aardgasvrij in 2030.
- * Leveren van een bijdrage aan de warmtetransitie en daarmee het verlagen van de CO₂-uitstoot.
- * Verduurzamen van woningen op De Worp, gericht op het verlagen van het aardgasverbruik van huishoudens. In eerste instantie door de focus te leggen op het isoleren, daarna de focus verplaatsen naar het installeren van warmtepompen.
- * Door middel van woningverduurzaming inwoners van De Worp helpen met het verlagen van hun energierekening en comfortabel wonen.

Kader

- * Klimaatakkoord
- * Transitievisie Warmte (TVW)
- * Raadsbesluit actualisering Transitievisie Warmte (24-05-2023)
- * Energievisie
- * Bestuursakkoord 2022-2026 'Dichtbij, Betrokken & Bevlogen'
- * B&W besluit 13-09-2023 Verkenning De Hoven aardgasvrij

Betrokken partijen en participatie

Extern:

- * Intensief samengewerkt aan het WUP met Werkgroep Worp Duurzaam Doen.
- * 2 bewonersavonden georganiseerd i.s.m. Werkgroep Worp Duurzaam Doen waar bewoners feedback op het WUP konden geven en vragen konden stellen.
- * Iedere woensdagmiddag (vanaf november 2023 tot op heden) in het buurthuis 't Hovenhuus gezeten waar bewoners binnen konden lopen en feedback op het WUP konden geven en vragen konden stellen.
- * Enexis heeft meegelezen en -geschreven aan het hoofdstuk 'Energienetten' in het WUP.
- * Enexis, Rentreë en gemeente Voorst worden via email op de hoogte gehouden, maar hebben aangegeven niet meer actief betrokken te hoeven zijn bij het proces omdat er geen collectief warmtenet komt.

Intern:

- * Wijkmanager van De Hoven.
- * Aantal collega's van het regieteam Energietransitie (gemeente Deventer).
- * Communicatiecollega's.
- * Collega van IBL met betrekking tot MJOP.

Toelichting op participatiebeleid

1. Welke ruimte is er voor invloed? Bewoners zijn tijdens twee bewonersavonden meegenomen in de inhoud van het WUP en hebben tijdens deze avonden feedback kunnen geven. Ook konden zij opmerkingen achterlaten in een openbaar document tijdens het schrijfproces, waarbij zij te allen tijde mee konden lezen. Daarnaast is er vanaf november 2023 iedere woensdagmiddag minimaal één medewerker van de gemeente aanwezig geweest in het buurthuis ('t Hovenhuus) om feedback en/of vragen van bewoners daar te ontvangen. 2. Welke belangen hebben inwoners bij het project of de beleidsontwikkeling? Conform het Klimaatakkoord moeten alle huizen in 2050 aardgasvrij zijn. Met Warm op De Worp helpen wij bewoners hun huizen voor te

bereiden op de stap naar een aardgasvrije woning. Zij kunnen hiervoor kennis en diensten van de gemeente gebruiken. 3. Hoeveel tijd, geld, capaciteit en expertise is beschikbaar? Er is jaarlijks € 200.000,- beschikbaar voor De Worp, voor een periode van 5 jaar. Daarvan zal per jaar ongeveer € 100.000,- besteed worden aan collectieve (inkoop)acties, het vergroten van onze zichtbaarheid in de wijk, het organiseren van informatieavonden en andere werkzaamheden om bewoners te stimuleren om hun woningen te verduurzamen. De overige € 100.000,- wordt besteed aan de projectleider en andere interne adviseurs om alle genoemde werkzaamheden op te zetten, te coördineren en beschikbaar te zijn voor vraagstukken in de wijk. 4. College/raad stemt in met het voorgestelde participatieniveau (trede op de participatieladder) De leden van de werkgroep Worp Duurzaam Doen zijn in dit proces onze samenwerkingspartners. Wij organiseren gezamenlijk acties en bewonersavonden in de wijk en de werkgroep heeft meegeschreven aan het WUP. De bewoners van De Worp die niet aangesloten zijn bij de werkgroep worden door ons en door de werkgroep gezamenlijk geïnformeerd en ondersteund in de verduurzaming van hun woning. Iedere inwoner van De Worp kreeg wel inspraakmogelijkheid tijdens het schrijven van het WUP d.m.v. bewonersavonden en onze aanwezigheid in 't Hovenhuus op woensdagmiddagen. Van deze inspraakmogelijkheid is echter weinig gebruik gemaakt. Van de inloophmomenten is wel gebruik gemaakt, maar dit was voornamelijk vanuit vragen om hulp en informatie over de eigen woning. 5. Hoe verhoudt dit participatietraject zich tot andere lopende of toekomstige participatietrajecten? Op De Worp spelen op dit moment geen participatietrajecten en staat er op dit moment ook nog niets op de planning. Wel is de gemeente goed in gesprek over onder andere het Worpplantsoen en verkeer De Worp met Stichting WIJD. Deze Stichting is gericht op de Westelijke IJsseloever en valt daarmee precies buiten ons werkgebied, omdat hun werkgebied ophoudt waar de gebouwde omgeving begint. Er zijn wel bewoners actief in Stichting WIJD die ook bij Worp Duurzaam Doen actief zijn.

Argumenten voor en tegen

Argumenten voor:

- * Deze aanpak levert een bijdrage aan de warmtetransitie op De Worp.
- * Versneld minder aardgas verbruiken draagt bij aan de landelijke doelen van het Klimaatakkoord.
- * Hulp bij het verduurzamen van de woning.

Argumenten tegen:

- * Pas in 2050 moeten huizen helemaal van het aardgas af zijn.
- * De gekozen oplossing (individuele warmtepompen) kan netcongestie verergeren.
- * Wij weten nog niet hoe groot de invloed van onze aanpak gaat zijn op het versnellen van het aardgasvrij maken van een buurt.

Financiële consequenties en dekking

Er is dekking vanuit het programma Energietransitie (4b) voor de uitvoering van het wijkuitvoeringsplan Warm op De Worp. Dit wordt gefinancierd vanuit de CDOKE middelen (Regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat en Energiebeleid). Deze worden beschikbaar gesteld vanuit het Rijk. Hierover heeft B&W op 2 juni 2023 een besluit genomen.

Er is jaarlijks € 200.000,- beschikbaar voor De Worp, voor een periode van 5 jaar. Daarvan zal per jaar ongeveer € 100.000,- besteed worden aan collectieve (inkoop)acties, het vergroten van onze zichtbaarheid in de wijk, het organiseren van informatieavonden en andere werkzaamheden om bewoners te stimuleren om hun woningen te verduurzamen. De overige € 100.000,- wordt besteed aan de projectleider en andere interne adviseurs om alle genoemde werkzaamheden op te zetten, te coördineren en beschikbaar te zijn voor vraagstukken in de wijk.

Openbaarmaking en communicatie

Na het besluit van B&W plannen we een nieuwe bewonersbijeenkomst om mensen te ondersteunen in de verduurzaming van hun woning. Onze acties komen voort uit het WUP. Het WUP is een levend document en de inhoud (met name onze leveringen en diensten) zal de komende jaren wijzigen/uitbreiden. Het WUP is ondersteunend aan onze acties, dus communiceren wij met name over onze acties en in mindere mate over het WUP zelf. We hebben een persbericht opgesteld, dat wordt gepubliceerd op Deventer.nl en in DeventerNu. Het komt ook in de wijkkrant 'De Hoven Hier' en op de website van Wijk- en speeltuinvereniging De Hoven.

Aanpak en uitvoering

Aan dit wijkuitvoeringsplan ging het volgende vooraf:

Vorbereiding Q1 en Q2 – 2023

- * Uitvraag en onderzoek warmteoplossingen voor De Worp. Bespreking uitgangspunten met bewoners van Werkgroep Worp Duurzaam Doen en van Wijkvereniging Steenkamer op 03-05-2023.
- * Bijeenkomst (19-04-2023) met geïnteresseerde bewoners van De Worp en Steenkamer: Verkenning behoefte bij buurtaanpak isoleren.
- * Presentatie (18-06-2023) uitkomsten onderzoek warmteoplossingen aan een viertal bewoners van Werkgroep Worp Duurzaam Doen en van Wijkvereniging Steenkamer.

Uitvoering Q3 en Q4 – 2023

- * Q3: aanstelling tijdelijke gebiedsregisseur De Worp.
- * Q4: aanstelling vaste gebiedsregisseur De Worp.
- * Bijeenkomst (06-12-2023) met een introductie over wat een WUP is en wat de inhoud hiervan is en vraag aan inwoners waar ze hulp bij nodig hebben en wat ze van de gemeente en de werkgroep Worp Duurzaam Doen verwachten. Daarnaast hebben wij de inwoners gevraagd om mee te denken en mee te schrijven met het WUP.

Uitvoering Q1 - 2024

- * Opstellen WUP met werkgroep Worp Duurzaam Doen.
- * Bijeenkomst (21-02-2024) met kraampjes met verschillende soorten hulp die gemeente en werkgroep Worp Duurzaam Doen bieden bij woningverduurzaming op De Worp.
- * Onderzoek starten naar kleinschalige warmtenetten (blokverwarming).
- * Routekaart maken met werkgroep Worp Duurzaam Doen voor planning acties.

Uitvoering Q2, Q3 & Q4 - 2024

- * Start met buurtaanpak:
- * Doorgaan met de inloopmiddagen op de woensdagen.

- * Thema/informatieavonden over o.a. woningisolatie en warmtepompen.
- * Inzet energieprestatieadviseur woningen.
- * Groepsbijeenkomsten voor woningeigenaren met dezelfde uitdagingen.
- * Verdere invulling routekaart met werkgroep Worp Duurzaam Doen.

RAADSMEEDEDELING

Onderwerp	Warm op De Worp. Wijkuitvoeringsplan De Hoven. WUP De Worp.		
Nummer	2024-121	Portefeuillehouder	Wethouder Van Essen,
Team	DEV-BLD-R	Datum	2-04-2024

Inleiding

In het WUP wordt beschreven hoe wij de komende vijf jaar de woningen voor de wijk De Hoven (hierna: De Worp) aardgasvrij-ready gaan maken. Omdat ontwikkelingen in de warmtetransitie snel gaan, is onze aanpak dynamisch, waardoor we tijdig kunnen schakelen en op de ontwikkelingen in kunnen spelen.

Kader

- * Klimaatakkoord
- * Transitievisie Warmte (TVW)
- * Raadsbesluit actualisering Transitievisie Warmte (24-05-2023)
- * Energievisie
- * Bestuursakkoord 2022-2026 'Dichtbij, Betrokken & Bevlogen'
- * B&W besluit 13-09-2023 Verkenning De Hoven aardgasvrij

Kern van de boodschap

In 2023 is er een verkenning gedaan naar warmteoplossingen voor de wijk De Worp. Hieruit is gebleken dat een warmtenet niet haalbaar is voor deze wijk, voornamelijk door het zogenaamde volloopriscio. Dit is het risico dat de vraag achterblijft bij de verwachte afzet op het moment van het investeringsbesluit, en wordt grotendeels beïnvloed door de afgebakende ligging van de wijk.

De Worp zal dus een all-electric wijk worden, d.w.z. woningen worden verwarmd d.m.v. individuele warmtepompen.

Nadere toelichting

In september 2023 heeft het college besloten dat er gestart mag worden met het opstellen van een wijkuitvoeringsplan (WUP). Dit WUP is genaamd 'Warm op De Worp'. Hierbij werken wij nauw samen met de werkgroep Worp Duurzaam Doen: een zeer actieve bewonersgroep die de wijk wil verduurzamen. Samen hebben we het wijkuitvoeringsplan geschreven. De komende vijf jaar gaan we dit uitvoeren en ondersteunen we inwoners op De Worp om hun woningen aardgasvrij-ready te maken en dus voor te bereiden op warmtepompen.

We hebben al een bijeenkomst georganiseerd met kraampjes met verschillende soorten hulp die gemeente en werkgroep Worp Duurzaam Doen bieden bij woningverduurzaming op De Worp. Verder hebben we een onderzoek gestart naar kleinschalige warmtenetten (blokverwarming) en maken we een routekaart maken met werkgroep Worp Duurzaam Doen voor de planning van acties in de wijk.

**Duurzaam
doen. kleurrijk
en groen**

Warm op De Worp

Wijkuitvoeringsplan De Worp
Deventer, 12 maart 2024

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Wijkpaspoort.....	4
3. Wettelijk kader.....	6
4. Onze producten en diensten.....	7
5. Partners.....	10
6. Meten is weten.....	11
7. Energienetten.....	13
8. Samenwerkingsvorm.....	14
9. Communicatie.....	16
10. Combinaties met andere initiatieven in de wijk.....	18
11. Bijlage - De haalbaarheid van waterstof.....	19

1. Inleiding

Dit plan beschrijft hoe we de bewoners van De Worp¹ de komende jaren helpen om hun huis te verduurzamen. Het doel is om de huizen voor te bereiden op een toekomst zonder aardgas. De gemeente Deventer voert dit plan samen uit met de werkgroep Worp Duurzaam Doen (WDD) van de Wijk- en Speeltuinvereniging De Hoven.

Dit plan is een uitwerking van Deventers Warmtevisie die voortvloeit uit het Klimaatakkoord van 2019. Uiterlijk in 2050 gebruiken de inwoners van Deventer geen aardgas meer voor verwarmen en koken. Zo maken we onze gebouwen klimaatneutraal. We kunnen dat doel alleen halen als we wijken beheersbaar één voor één aardgasvrij maken tussen nu en 2050. Het is immers onmogelijk om alle wijken en huishoudens in 2049 tegelijk af te sluiten.

Wijkuitvoeringsplan

De Worp is een van de wijken waar we de warmtetransitie versnellen. In dit Wijkuitvoeringsplan (WUP) staat hoe we die versnelling realiseren. In 2023 benaderde WDD de gemeente met het verzoek om samen een WUP vorm te geven. Op 22 juni 2023 gaf het College van B en W opdracht om te komen tot dit WUP.

De titel van dit plan is Warm op De Worp. Het geeft de projectleider van de gemeente en WDD een kader voor de komende vijf jaar, van 2024 tot en met 2028. In die periode werken zij planmatig samen om huiseigenaren te helpen richting energielabel A en B en om aardgasverbruik op De Worp te verlagen.

¹ DE WORP WORDT OOK DE HOVEN GENOEMD.

Dit plan is vooral geschreven voor de projectleider van de gemeente en WDD. Daarnaast informeert het geïnteresseerde bewoners en overige betrokkenen. Hun opmerkingen en suggesties zijn verwerkt in deze versie.

All electric

De Worp is een zogenoemde *all-electric*-wijk. Dit besloot het College op 12 september 2023. Dit betekent dat bewoners individueel of per woningblok een oplossing vinden om elektrisch te gaan verwarmen en koken. In het voortraject onderzocht de gemeente de haalbaarheid van een collectief warmtenet. Dit bleek onbetaalbaar en onhaalbaar². De komende jaren ligt de nadruk eerst op isoleren. Die nadruk verschuift geleidelijk naar het plaatsen van warmtepompen.

² ONDERZOEK VAN FAKTON ENERGY, 'WARMTEOPLOSSINGEN IN DE HOVEN & STEENENKAMER', IN OPDRACHT VAN DE GEMEENTEN VOORST EN DEVENTER.

2. Wijkpaspoort

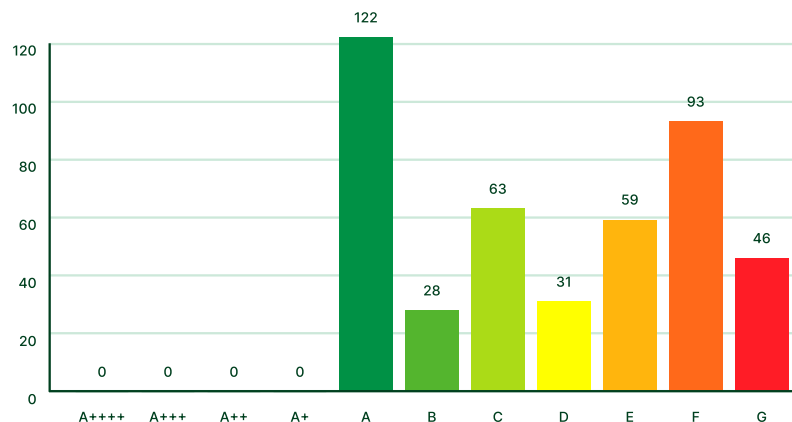
De wijk De Hoven, vaak De Worp genoemd, is een vooroorlogse woonwijk die aan de westkant van de IJssel ligt. De wijk is onderdeel van Deventer maar ligt er toch los van. De Worp voelt als een dorp.

Historie

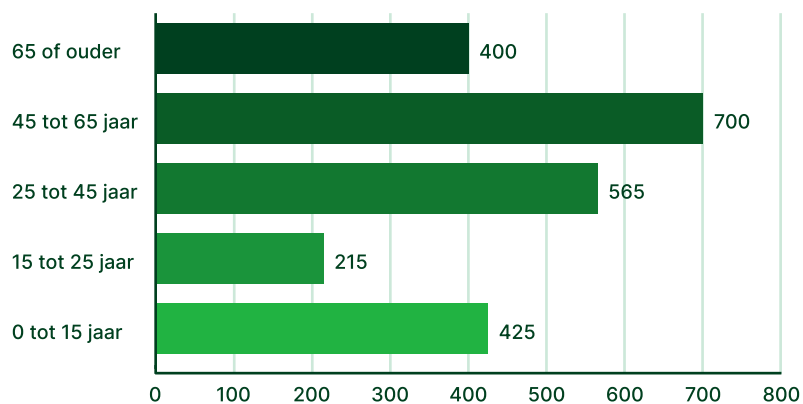
In de 17e eeuw werden hier de buitentuinen van de stad gevestigd. Die oorsprong is nog zichtbaar. Het stratenpatroon van De Worp volgt grotendeels de weggetjes die er in 1630 lagen tussen de tuinen. Vanaf 1900 zijn de tuinen vervangen door woningblokken. Hierdoor zijn veel woningen klein en de straten smal. Voor de warmtetransitie is dit een uitdaging. In de woningen is beperkt ruimte voor muurisolatie en warmtepompen. In de tuinen is vaak nauwelijks ruimte voor de buitenunit van een warmtepomp.

Energielabels

Aantal inwoners per leeftijdsgroep

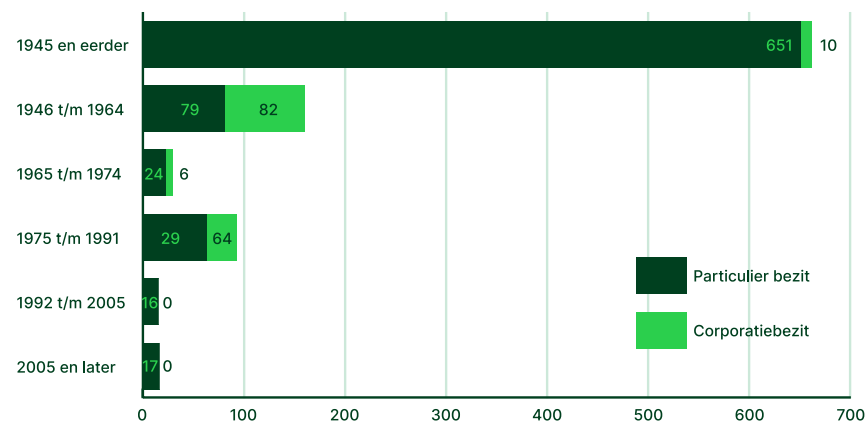

Cijfers

De Worp heeft 978 woningen. De gemiddelde WOZ-waarde voor belastingjaar 2023 was € 264.000. Dit ligt iets onder het gemiddelde van Deventer. De Worp heeft voornamelijk koopwoningen; slechts 13% van de woningen is van een woningcorporatie. Het gemiddelde huishoudinkomen ligt dicht bij het landelijke gemiddelde.

Het gemiddeld aardgasverbruik op De Worp ligt 16% hoger dan het landelijke gemiddelde. Dat heeft te maken met het bouwjaar van de woningen. De meeste woningen zijn van voor de oorlog, toen woningen minder goed werden geïsoleerd dan nu.

Aantal woningen per bouwperiode

BRON GRAFIEKEN: WIJKPASPOORT VNG

3. Wettelijk kader

Onder dit plan ligt een wettelijk kader. We benoemen het Klimaatakkoord en de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw).

Klimaatakkoord

Het Klimaatakkoord van 2019 gaf gemeenten de regierol om aardgas in de gebouwde omgeving uit te faseren. Van het Rijk ontvangt de gemeente Deventer middelen om deze rol in te vullen. Bijvoorbeeld de gelden uit het Nationaal Isolatieprogramma om subsidie te geven voor woningisolatie.

Wgiw

De Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) geeft gemeenten nieuwe bevoegdheden. We verwachten dat de wet in werking treedt in 2025.

Woningverduurzaming is voor huiseigenaren nu nog vrijwillig. De overheid kan bewoners stimuleren en adviseren, maar zij kan hen nu niet verplichten. De Wgiw brengt daar verandering in. De Wgiw geeft gemeenten de bevoegdheid om aardgas te vervangen voor een duurzaam alternatief. Deze bevoegdheid is noodzakelijk omdat er grote maatschappelijke kosten kleven aan het in stand houden van het aardgasnet. Overigens, de gemeente hoeft de Wgiw niet in te zetten. Zij doet dat alleen als de situatie erom vraagt.

De gemeente moet aan een aantal voorwaarden voldoen als zij de Wgiw wil inzetten. Zo moet de gemeente rekening houden met de betaalbaarheid van de transitie. Ook moet zij participatie met de wijk hebben georganiseerd en moet zij de rechtsbescherming van inwoners borgen.

De gemeente bepaalt wanneer De Worp uiteindelijk aardgasvrij wordt. Bewoners hebben minimaal acht jaar om een alternatief te realiseren. Die termijn gaat pas in zodra de gemeente de bewoners formeel bericht over de afsluiting.

4. Onze producten en diensten

Dit hoofdstuk gaat over de hulp die de gemeente en WDD bieden aan de ruim 2.300 bewoners van De Worp. Onze belofte aan hen is:

Met raad en daad ontzorgen we jou bij alle stappen richting een duurzaam huis. Een duurzaam huis is energiezuinig, comfortabel en heeft energielabel A of B. Daarmee is jouw huis voorbereid op de aardgasvrije toekomst.

Onze hulp is kosteloos, praktisch en betrouwbaar. We maken je wegwijs in het landschap van diverse aanbieders. Je vindt ons woensdagmiddag in **'t Hovenhuus**. Daar kun je zonder afspraak binnenlopen. Tijdens werktijden kun je **Esther Kemna** bellen op **06 29 98 62 91**.

Op www.duurzaamdeventer.nl kun je informatie vinden over onze producten en diensten.

Ons aanbod is gebaseerd op vijf uitgangspunten. Deze vijf moeten op orde zijn voordat bewoners hun huis verduurzamen.

1. **Betaalbaar**
Je moet het kunnen betalen met eigen geld of subsidies en leningen.
2. **Organiseerbaar**
Je moet bouwwerkzaamheden thuis kunnen organiseren in je leven.
3. **Prettig**
Veranderingen aan jouw huis moeten leuk en mooi zijn, je wilt er trots op zijn.
4. **Voorspelbaar**
Je mag erop vertrouwen dat de overheid voorspelbaar en betrouwbaar handelt.
5. **Duurzaam**
Veranderingen aan jouw huis moeten duurzaam zijn. De CO₂-uitstoot moet immers omlaag.

Jaarplanning

De projectleider van de gemeente stelt samen met WDD elk jaar een planning op. Deze heeft per kwartaal één grote actie, zoals een collectieve isoleeractie. In de planning houden we rekening met het stookseizoen (oktober t/m maart) en het zomerseizoen (april t/m september). Dit is relevant omdat bewoners tijdens het stookseizoen meer aandacht hebben voor hun energieverbruik.

Ook houden we rekening met het broedseizoen van beschermde dieren zoals de vleermuis. Dit heeft invloed op de planning van spouwmuurisolatie en dakisolatie. Naast de grote actie per kwartaal voeren we doorlopende activiteiten uit, zoals de huisbezoeken van de energiecoaches en hulp met subsidieaanvragen.

De komende jaren zijn dit de producten en diensten in onze koffer:

Informereren

- Woensdagmiddagen, duurzaamheidscafé en informatiebijeenkomsten in 't Hovenhuus
- Duurzame Huizen Route, bij burens kijken wat zij aan hun huis deden
- Energieloket gemeente Deventer
- Snelcursus GELD voor verduurzamen

Inzicht in jouw huis

- Inzicht in de maatregelen die jij thuis kan uitvoeren met onze online bespaarhulp Charlie (vanaf april 2024 beschikbaar)
- Weten waar jouw huis warmte verliest met een warmtescan
- Inzicht in jouw energieverbruik en sluipverbruik verminderen met de HomeWizard
- Weten of je voldoende ventileert met onze CO₂-meter
- Advies over energie duurzaam opwekken met zonnepanelen
- Een plan voor jouw woning door energiecoach Peter Alkemade of Rudi Brouwer op basis van een huisbezoek

Aan de slag

- Klussendienst die eenvoudige maatregelen uitvoert, zoals tochtstrips en radiatorfolie
- Collectieve inkoop van isolatie en (hybride) warmtepompen
- Hulp met jouw subsidieaanvraag, vooral ISDE en Deventer Isolatie Programma
- Tips voor het vinden van een professionele bouwbegeleider
- Doorverwijzing naar lokale aannemers, installateurs en isolatiebedrijven die goed werk leveren
- Haalbaarheidsonderzoek blokverwarming en gezamenlijke energieopslag

De inhoud van deze koffer is dynamisch. We evalueren ons aanbod regelmatig.

Ons aanbod bestrijkt de volledige klantreis van bewoners¹. Met klantreis bedoelen we de acht stappen die bewoners doorlopen als zij hun huis verduurzamen.

1. Te weten komen over het aanbod van de gemeente en WDD
2. Contact opnemen met ons
3. Inzicht krijgen in huidig energieverbruik
4. Maatregelen kiezen op basis van ons advies
5. Offertes opvragen voor de uitvoering
6. Financiering regelen
7. Maatregelen uitvoeren
8. Ervaringen delen met buurtbewoners

¹ BUITEN DE SCOPE VALT DE STEENENKAMER, HET DEEL VAN DE WIJK DAT IN DE GEMEENTE VOORST LIGT.

5. Partners

Veel van de producten en diensten worden geleverd door organisaties waarmee we samenwerken. Hieronder staat een overzicht van deze organisaties.

6. Meten is weten

We willen dat het plan Warm op De Worp een meetbaar resultaat heeft. We meten daarom het effect van onze activiteiten. Daarbij onderscheiden we drie onderwerpen:

1. Het aantal huishoudens dat we bereiken
2. Het aantal woningen met energielabel A/B
3. Het aardgasverbruik

Hier volgt een toelichting bij deze effecten.

Huishoudens

We houden bij hoeveel huishoudens we bereiken met onze producten en diensten. De belangrijkste doelen zijn:

- Eind 2025 is bij tenminste 95% van huishoudens bekend dat de gemeente en WDD hulp bieden (ongeacht of zij gebruik maken van deze hulp).
- De energiecoaches voeren 40 huisbezoeken uit per jaar.
- Per eind 2028 hebben 200 huishoudens de online bespaarhulp Charlie gebruikt.
- Tussen 100 en 130 huishoudens ontvangen de isolatiesubsidie van de gemeente. Op De Worp komen 300 tot 400 huishoudens in aanmerking voor deze subsidie. We willen dat een derde van deze huishoudens de subsidie gebruikt.
- Bij elke collectieve inkoopactie doen minimaal 40 huishoudens mee.

Energielabels

Dit plan is erop gericht om woningen gereed te maken voor een toekomst zonder aardgas. Dit noemen we *'aardgasvrij-ready'*. Een woning met energielabel A/B is aardgasvrij-ready. We willen dat alle 978 woningen op De Worp per 2040 aardgasvrij-ready zijn. Op dit moment telt De Worp 150 energielabels A/B. Tot 2040 moeten er dus nog 828 energielabels A/B bijkomen. Dit komt neer op ongeveer 50 per jaar, of één per week. Het tussendoel in 2028 is 250 nieuwe energielabels A/B.

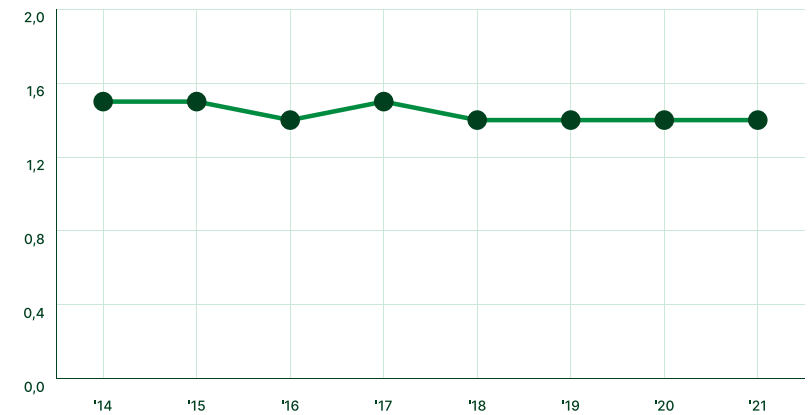
Aardgas

Als woningen geïsoleerd worden en betere energielabels krijgen, dan neemt het aardgasverbruik af. We willen dat deze afname sneller gaat dan bij vergelijkbare wijken zonder Wijkuitvoeringsplan (WUP). We gaan het aardgasverbruik op De Worp daarom vergelijken met andere Deventerse wijken zonder WUP.

Overige effecten

Daarnaast streven we naar een redelijke verhouding tussen de kosten van onze producten en diensten en het bedrag dat bewoners daadwerkelijk besteden aan verduurzaming. We evalueren deze verhouding en rapporteren hierover. Uiteraard evalueren we de uitvoering van dit plan ook niet-kwantitatief. We verzamelen feedback van bewoners en evalueren de samenwerking met onze partners.

Jaarlijks aardgasverbruik op de Worp in miljoenen m³, temperatuurgecorrigeerd

BRON: KLIMAATMONITOR.DATABANK.NL

7. Energienetten

De uitvoering van dit plan heeft de komende vijf jaar geen grote gevolgen voor het elektriciteitsnet en het aardgasnetwerk. Voorlopig kent De Worp geen netcongestie¹. We verwachten dat maar weinig huishoudens de komende jaren volledig aardgasvrij worden. Eerst ligt de nadruk op isoleren.

Na 2030 verwachten we wel gevolgen voor de energienetten. Dan moet het elektriciteitsnet verzwraagd worden en wordt het gasnet geleidelijk overbodig.

Elektriciteitsnet

Tot 2030 kan het huidige elektriciteitsnet op De Worp de vraag aan. Enexis, de netbeheerder, heeft berekend welke verzwaring daarna nodig is. Als alle woningen volledig overstappen op elektrisch verwarmen en koken, en het aantal zonnepanelen en elektrische auto's blijft gestaag groeien, dan heeft De Worp tien extra transformatorstations nodig. Ook moet dan 10% tot 25% van de ondergrondse kabels verzwraagd worden. Enexis heeft deze verzwaringswerkzaamheden gepland na 2030. Als de ontwikkelingen op De Worp sterk afwijken van de verwachtingen, zal Enexis overwegen om de verzwaring eerder uit te voeren. De gemeente houdt regelmatig overleg met Enexis om eventuele knelpunten te signaleren.

¹ NETCONGESTIE IS FILE OP HET ELEKTRICITEITSNET DIE ONTSTAAT DOORDAT DE VRAAG NAAR STROOM GROTER IS DAN HET AANBOD, OF DOORDAT HET AANBOD VAN GROENE STROOM TE GROOT IS VOOR HET NET. DIT KAN LEIDEN TOT STROOMSTORINGEN EN SCHADE AAN HET NET.

Aardgasnet

Het aardgasnetwerk op De Worp wordt pas v er na 2030 overbodig. Dit gebeurt geleidelijk, aangezien huishoudens over meerdere jaren  en voor  en afsluiten.

Mogelijk heeft dit proces een omslagpunt. Gebruikers betalen vastrecht voor hun aansluiting op het gasnet. De netbeheerder gebruikt de inkomsten uit het vastrecht om het net in stand te houden.

Naarmate gebruikers hun gasaansluiting opzeggen, neemt de druk op achterblijvende gebruikers toe om ook af te sluiten. Het is lastig te voorspellen waar een omslagpunt ligt. In elk geval is het verstandig om het meerjarenonderhoud van het gasnet af te stemmen op de snelheid van de transitie. De gemeente en Enexis kunnen overwegen om groot onderhoud uit te stellen als gebruikers in hoog tempo afsluiten.

8. Samenwerkingsvorm

Dit hoofdstuk gaat in op de samenwerking tussen de gemeente en de werkgroep Worp Duurzaam Doen (WDD). Zij streven hetzelfde doel na, namelijk het verlagen van de CO₂-uitstoot door woningen op De Worp te verduurzamen. Om succesvol samen te werken, moeten WDD en de gemeente bewust omgaan met hun rollen en belangen.

Rollen

WDD is een vrijwilligersorganisatie die de verbindende factor is tussen de gemeente en de wijk. WDD kent de wijk, we zijn allemaal burens van elkaar. Het belang van WDD is om de inzet van de gemeente zo goed mogelijk aan te laten sluiten op de behoeften van bewoners. Daarnaast wil WDD de wijk mooier en duurzamer maken en de sociale cohesie bevorderen. WDD volgt de uitvoering van het plan kritisch en spreekt de gemeente en bewoners aan op acties.

De gemeente is trekker en financier van de uitvoering van dit plan. De gemeente is daarnaast de lokale overheid die diensten levert aan haar inwoners. Het belang van de gemeente is om alle bewoners op De Worp actief te laten deelnemen aan de warmtetransitie en om woningen voor te bereiden op een toekomst zonder aardgas.

Vanuit die rollen hebben WDD en de gemeente elkaar iets waardevols te bieden. De werkgroepleden van WDD bieden hun tijd en hun toegang tot hun netwerken in de wijk. Daarmee stellen zij de gemeente in staat om effectief in de wijk aan de slag te gaan. De medewerkers van de gemeente bieden het gemeentelijke budget en zij voeren regie op diverse professionele externe partijen. Zo stellen zij WDD in staat om het gemeentelijke apparaat waardevol te laten zijn voor hun wijk.

Andere rollen

De individuele werkgroepleden kunnen daarnaast ook andere rollen hebben. Bijvoorbeeld, werkgroepleden kunnen hun eigen huis verduurzamen met hulp van de gemeente. Of zij kunnen als zzp-er diensten leveren aan de gemeente.

Ook de gemeente kan andere rollen hebben. Bijvoorbeeld als vergunningverlener of grondeigenaar om activiteiten in de openbare ruimte in goede banen te leiden. Of als politieke organisatie die besluit over het uitfaseren van aardgas en over de eventuele inzet van bevoegdheden van de Wgiw.

Personen

Bewoner **Wouter Put** is het aanspreekpunt vanuit WDD. **Projectleider Esther Kemna** is het aanspreekpunt vanuit de gemeente. Esthers opdrachtgever is **Pamela van den Berg**. Pamela informeert de wethouder **Jaimi van Essen**, die op zijn beurt de gemeenteraad op de hoogte houdt.

De leden van de werkgroep WDD zijn op dit moment: **Dorien Visser, Dwar van der Meer, Elize van Keken, Hanneke van de Weg, Jan Barwegen, Laurent Bakker, Marten Groen, Roelie Zanting, Rosanne Melissant, Ton Geldermans, Willem Seine, Wim van Vilsteren en Wouter Put.**

In Esther Kemna's kernteam zitten nu **Daniël van Oenen, Emma Kampherbeek, Jochem Boeke en Sanne van den Brink.**

Dynamisch plan

De uitvoering van dit plan vraagt om flexibiliteit en bewegingsruimte. De gemeente en WDD doen de warmtetransitie voor het allereerst. We willen kunnen leren tijdens de uitvoering. We leggen daarom in dit document niets vast over zaken zoals overlegstructuren, tactische en operationele besluitvorming en de rapportagevorm.

Budget

Voor de uitvoering van dit plan heeft de gemeente een budget van €200.000 per jaar. Dit bedrag is jaarlijks beschikbaar voor vijf jaren, van 2024 tot en met 2028. Dit is exclusief de subsidies van de gemeente, zoals de isolatiesubsidie. De gemeente zet het budget in om bewoners op De Worp te helpen hun woning te verduurzamen. Ook de uren van de projectleider van de gemeente worden uit het budget betaald.

9. Communicatie

Dit hoofdstuk beschrijft hoe we communiceren met de bewoners van De Worp.

Een voorwaarde voor succes is dat we verschillende groepen bewoners bereiken. Communicatie is daarom een van de belangrijkste activiteiten. In andere wijken merken we dat in eerste instantie hooguit 10% van de inwoners aandacht heeft voor ons aanbod. Aandacht krijgen en vasthouden vraagt om een constante inzet van communicatie.

Uitgangspunten

De uitgangspunten en doelstellingen voor onze communicatie zijn:

- Bewoners zien ons als onafhankelijke, lokale en betrouwbare afzender.
- Onze communicatie is positief en actiegericht.
- We hanteren de principes van 'Vijf tinten groener' van Motivaction. De onderzoekers van Motivaction maakten een verdeling van groepen Nederlanders wat betreft verduurzaming. Elke groep vraagt om een specifieke manier van communiceren.
- We communiceren met bewoners op de plek waar zij zich bevinden. Voor persoonlijk contact zijn we iedere woensdagmiddag in 't Hovenhuus.
- Alle uitingen zijn geschreven vanuit de belevingswereld van bewoners. Voor hen moet het direct duidelijk zijn welk voordeel er te halen valt.
- We maken duidelijk dat het prima is als mensen nog niet willen meedoen.
- We zetten vooral visuele middelen in. Teksten houden we zeer kort. We gebruiken foto's van echte bewoners van De Worp.
- Brieven adresseren we op naam. Brieven "aan de bewoner(s) van dit adres" belanden meestal ongeopend bij het oud papier.
- Warm op De Worp is een campagne van het merk Duurzaam Deventer. Beide beeldmerken zijn herkenbaar op communicatie-uitingen. Uiteraard kunnen WDD en de gemeente Deventer ook als individuele organisaties blijven communiceren met bewoners.

Aanpak

Drie principes staan centraal in onze aanpak:

- **Aanhaken.** We haken zo veel mogelijk aan bij bestaande initiatieven en netwerken op De Worp, zoals De Worpse Kwis.
- **Wijkbewoners.** In andere wijken zien we dat acties van wijkbewoners meer mensen bereiken dan acties van alleen de gemeente. Daarom ondersteunen we graag acties van wijkbewoners.
- **Persoonlijk contact.** De ervaring bij andere wijken leert dat een grote groep bewoners geen aandacht voor ons heeft. Ons aanbod, hoe waardevol ook, komt niet over. Wat wel werkt is direct persoonlijk contact. We vragen mensen om hun burens te vertellen over wat zij in huis deden. Ook kunnen we aanbellen bij mensen om in gesprek te komen.

10. Combinaties met andere initiatieven in de wijk

Waar mogelijk combineren we de uitvoering van dit plan met andere behoeften van de bewoners. We kunnen de warmtetransitie bijvoorbeeld koppelen aan het verbeteren van openbaar groen, het realiseren van solar carports of het verwijderen van asbestdaken. De projectleider stemt binnen de gemeente af over dit soort combinaties.

11. Bijlage - De haalbaarheid van waterstof

In deze bijlage gaan we in op de vraag of waterstof een haalbaar alternatief kan zijn voor aardgas op De Worp. Een aantal wijkbewoners stelde ons deze vraag.

Waterstof is een gas dat in een aangepaste ketel verbrand kan worden, net zoals aardgas. De verbranding levert een hoge temperatuur op. Het gebruik van waterstof stelt minder hoge technische eisen aan isolatie dan een warmtepomp. Op De Worp is dat een voordeel. Bovendien kan het huidige aardgasnet aangepast worden om waterstof te distribueren. De markt voor waterstof staat weliswaar nog in de kinderschoenen in Nederland, maar dat kan veranderen.

Echter, gezien de serieuze belemmeringen die aan waterstof kleven, schatten we in dat deze energiedrager voorlopig onhaalbaar is. Die belemmeringen zijn:

- Huishoudens op De Worp zullen niet allemaal tegelijk overschakelen van aardgas naar waterstof. Tijdelijk zijn twee netwerken nodig. Dit om te voorkomen dat aardgasverbruikers die later willen overschakelen in de kou zitten. Twee netwerken zijn onbetaalbaar.
- Waterstof is CO₂-neutraal als het wordt geproduceerd uit groene stroom. Er zijn veel zonneparken en windmolens nodig om genoeg waterstof te maken voor woonwijken. Daarvoor ontbreekt de ruimte in Nederland.
- In de Waterstofladder Natuur & Milieu staat: "Kijkende naar de beschikbaarheid van duurzame alternatieven, energetische efficiëntie en schaarste van groene waterstof kan waterstof het beste worden ingezet als grondstof en brandstof in de industrie om een balansfunctie te vervullen in onze energie- infrastructuur. Waterstof moet niet grootschalig ingezet worden voor toepassingen waar al goede duurzame alternatieven voor bestaan zoals voor warmte in de gebouwde omgeving (verwarmen, douchen en koken), in vervoer zoals treinen, regionale bussen en personenvervoer. Voor deze toepassingen bestaan al goede duurzame alternatieven die efficiënter zijn dan waterstof."

Colofon

Wijkuitvoeringsplan De Worp 2024

Dit document is tot stand gekomen in samenwerking met werkgroep Worp Duurzaam Doen. Duurzaam Deventer is een initiatief van gemeente Deventer.

Beeldmateriaal: Grietje Mesman, Bart Ros,
Roelie Zanting (beeldmerk Warm op De Worp)
Vormgeving: Niek Doup, Vakgroep Communicatie

www.deventer.nl | www.duurzaamdeventer.nl

